

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Катя Иванова Дионисиева,
преподавател в ЮЗУ "Н. Рилски"- ФОЗЗГС, Благоевград,
хабилитация в проф. направление 1.2.Педагогика/Специална педагогика

на **дисертационен труд** за присъждане на образователна и научна
степен „**доктор**“ в област на висшето образование в
професионално направление 7.4. *Обществено здраве*

на тема:

ВЛИЯНИЕ НА ОНЛАЙН ОБУЧЕНИЕТО ВЪРХУ ПОВЕДЕНИЕТО, СОЦИАЛНОТО И
ЕМОЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ ПРИ ДЕЦА С РАС

Докторант: Александрос Проедру

Научен ръководител: доц. д-р Маргарита Станкова

1. *Общо представяне на процедурата и докторанта*

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на Заповед № 3-РК-243 от 06.06.2024 г. на Ректора на НБУ за утвърждаване състава на научно жури за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 7.4. *Обществено здраве*

Основната подготовка на докторанта е в областта на икономиката, информатиката и телекомуникациите с последваща специализация по специалната педагогика – психопедагогика на включващото образование. Професионалната му реализация е предимно в същите области, като през годините на докторантурата е свързана с обучението на деца със специални образователни потребности.

Представените от докторанта документи на електронен носител са в съответствие с изискванията на ЗВО и Наредбата за развитие на академичния състав на НБУ и отговарят на изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

2. *Актуалност на тематиката*

Проблемите и потребностите на лицата с аутизъм са във фокуса на вниманието на различни специалисти и следват закономерностите в развитието на всяка образователна система. От друга страна, технологичното развитие на много социални науки предлага възможности за оптимизиране на взаимодействието с деца и подрастващи с аутизъм чрез сближаване на семейната и учебната среда чрез виртуални дейности. Това ми дава основание да приема тематичния избор на Александрос Проедру за успешен, а резултатите от дисертационния му труд като актуални и значими.

3. *Познаване на проблема*

Темата на дисертацията е в сферата на професионалните интереси и подготовка на Александрос Проедру и е тясно свързана с професионалния му опит.

Прегледът на литературата директно кореспондира с поставените цели на дисертационния труд и показва добро ниво на изследователска и професионална компетентност. Използвани са литературни източници в широк времеви диапазон (1929 - 2023), които позволяват на автора да проследи детайлно промените в процесите на развитието на теорията и практиката в обучението на лицата с аутизъм. В цялостния прочит на разработката се открояват добрата теоретична подготовка, дългият професионален опит и устойчивите интереси на докторанта към обучението и развитието на деца и подрастващи със специални и образователни потребности.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е разработен в обем от 150 страници текст и 41 стр. библиография, съдържаща 292 заглавия. В края на основния текст са поместени научно-приложните приноси от цялостната работа по дисертационния труд, изведени от докторанта. Дизайнът на разработката следва традиционна структура: увод, три глави-литературен обзор, методология на изследването, анализ на получените резултати с обсъждане и заключение.

Литературният обзор е обстоен и задълбочен, фокусиран върху потребностите на децата с аутизъм и подходите за тяхното развитие. Акцент е поставен върху връзката между класическата терапия и актуалните модели на онлайн обучението.

Докторантът описва и поставя на обсъждане компютърни програми, приложими в различни аспекти на онлайн обучението, както на децата с аутизъм, така и на възрастни индивиди, което е необходимо за приемствеността в подготовката им за реалния живот. Особено внимание е отделено на спецификата на въздействието на онлайн обучението върху поведението, емоциите, когнитивното развитие, социализацията на лицата с аутизъм. Вниманието на автора е насочено и към достъпността на онлайн обучението за децата с когнитивен дефицит, ограниченията на програмите и търсенето на решения.

Методология на изследването

На базата на теориите за емпиризъм, позитивизъм и социален конструктивизъм е направено обосновано въвеждане в избраната цел и подбора на инструментариум за изследването. Във фокуса са нагласите на учителите за работа с компютър и онлайн ученето, мнението по проблема на родителите на деца с аутизъм. За целта авторът разделя изследването на две части. Впечатлява мащабът на участниците в анкетирването – 705 учители и 107 родители на деца с аутизъм.

Основните параметри са представени точно и последователно – цел, изследователски въпроси, хипотези и задачи, описание на участниците в отделните групи, дизайн и процедури. Надлежно е описан използваният инструментариум в отделните части на изследването, включващ въпросници за учители, и въпросник за родители. Резултатите са представени общо в 32 таблици. Статистическата обработка на данните е много добре представена и умело използвана от автора за доказване на издигнатите хипотези.

Обсъждането на резултатите е последвано от кратка дискусия, в която са изведени отговорите на издигнатите работни хипотези. Налице е частично съпоставяне на резултати от проведеното от докторанта изследване с публикувани сходни данни. Особен интерес представлява дискусията за ефекта от онлайн обучението (табл.33) по отношение на качеството на живота на децата с аутизъм и техните семейства.

Формулираните от автора *приноси от научното изследване* са резултат от целенасочена и задълбочена изследователска работа. Гръцката версия на AFEQ въпросника е особено ценна за обогатяването на инструментите за оценка на използваните приложни технологии. Разработката като цяло допълва търсенето на адекватни решения за популяризиране на онлайн обучението и неговия социален ефект не само за децата с нарушения от аутистичния спектър.

Приложеният *автореферат* с обем 31 страници е разработен съгласно нормативните изисквания и отговаря на съдържанието на дисертационния труд.

По темата на дисертационния труд са представени 6 публикации за периода 2020 – 2023 г. в съавторство с научния ръководител и други български и гръцки изследователи. Всички публикации са със съдържание, свързано с обсъжданата дисертация и са достатъчни за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Въпроси по дисертационния труд:

Оценявам високо научната работа и публикационната активност на Александрос Проедру. Намирам за значими резултатите от дисертационния труд и приносите, изведени от докторанта. В тази връзка имам следните въпроси:

1. Приложими ли са използваните от автора инструменти при изследване на популации с други комуникативни нарушения?
2. Как смятате да популяризирате резултатите от изследването, за да мотивирате специалистите и родителите за съдействие и екипна работа?

Заклучение

Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които са приноси за теорията и практиката на съвременното обучение в условията на приобщаващото образование и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ на НБУ.

На основание на изложеното до тук давам положителна оценка на представения от Александрос Проедру дисертационен труд на тема *„Поведенческо, социално и емоционално въздействие на онлайн обучението върху деца с разстройство от аутистичния спектър“*.

Предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “доктор” на Александрос Проедру в професионално направление 7.4. Обществено здраве.

19.06.2024 г.
гр. София

Изготвил становището:
(доц. д-р Катя Дионисиева)_